T005 A HÀM V 99-4-Kinh 88 Hiếu Dưỡng-Ưu Ba Ca-Uất Xà Ca

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 4 KINH 88. HIEÁU DÖÔÕNG1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, caây Kyø-ñaø thuoäc nöôùc Xaùveä. Baáy giôø coù Baø-la-moân treû tuoåi teân laø Uaát-ña-la2 ñeán choã Ñöùc Phaät. Sau khi chaøo hoûi xong, lui qua ngoài moät beân, baïch Phaät raèng: “Baïch Theá Toân, con thöôøng ñi khaát thöïc nhö phaùp, ñem cuùng döôøng cho cha meï, khieán cho oâng baø ñöôïc an vui, xa lìa khoå. Baïch Theá Toân, vieäc laøm cuûa con nhö vaäy coù nhieàu phöôùc khoâng?” Phaät baûo Uaát-ña-la: “Thaät coù nhieàu phöôùc. Vì sao? Vì neáu coù ngöôøi naøo khaát caàu ñuùng phaùp, ñeå cuùng döôøng cha meï, laøm cho an vui, tröø khoå naõo, thì thaät laø ngöôøi coù phöôùc lôùn.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân lieàn noùi baøi keä raèng: Nhö ngöôi ñoái cha meï, Cung kính vaø cuùng döôøng, Ñôøi naøy löu tieáng thôm, Khi cheát ñöôïc leân trôøi. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. KINH 89. ÖU-BA-CA (1)3 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, caây Kyø-ñaø thuoäc nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù moät Baø-la-moân tuoåi treû teân laø Öu-ba-ca4 ñeán choã

1.
AÁn Thuaän Hoäi Bieân, tieáp theo Tuïng 5 Baùt chuùng, 21. Töông öng Baø-la-moân (Ñaïi
Chaùnh kinh 1151-1163, 88-102, 1178-1187). Ñaïi Chaùnh, quyeån 4, kinh 88, töông ñöông Paøli, S. 7. 19 Maøtuposaka; Bieät dòch 100(88).

2.
Uaát-ña-la ; xem kinh 282. Paøli: Maøtupasako braøhmaòo: Baø-la-moân teân laø Maøtupasaka.

3.
Paøli, A.iv. 39 Ujjaya. Cf. Bieät dòch, 100 (89).

4.
Öu-ba-ca . Paøli: Ujjayo braøhmaòo: Baø-la-moân teân laø Ujjaya.

Ñöùc Phaät. Sau khi chaøo hoûi xong, lui ngoài qua moät beân, baïch Phaät raèng: “Baïch Cuø-ñaøm, caùc Baø-la-moân thöôøng hay khen ngôïi ñaïi hoäi taø thaïnh . Coøn Sa-moân Cuø-ñaøm coù khen ngôïi ñaïi hoäi teá leã khoâng?” 5

Phaät baûo Öu-ba-ca: “Ta khoâng khen ngôïi moät chieàu. Hoaëc coù ñaïi hoäi taø thaïnh Ta taùn thaùn. Cuõng coù ñaïi hoäi taø thaïnh Ta khoâng taùn thaùn.” Öu-ba-ca baïch Phaät: “Nhöõng ñaïi hoäi teá leã naøo coù theå ñöôïc khen ngôïi vaø nhöõng ñaïi hoäi teá leã naøo khoâng ñöôïc khen ngôïi?” Phaät baûo Öu-ba-ca: “Neáu coù ñaïi hoäi teá leã naøo maø coät troùi caû baày ngheù, traâu ñöïc, traâu caùi, nhöõng con deâ vaø nhöõng chuùng sanh nhoû beù khaùc, taát caû ñeàu bò saùt haïi; haønh haï aùp böùc nhöõng keû noâ tyø, ngöôøi laøm coâng, ñaùnh ñaäp baèng chòu roi voït, laøm cho sôï

haõi, buoàn khoå, khoùc la, keâu gaøo, khoâng hoan hyû, khoâng söôùng, lao dòch khoå nhoïc. Nhöõng ñaïi hoäi teá leã nhö vaäy, Ta khoâng khen ngôïi, vì chuùng gaây neân tai naïn lôùn. “Neáu nhöõng ñaïi hoäi teá leã maø khoâng troùi coät caùc suùc vaät, cho ñeán khoâng khieán chuùng sanh phaûi lao dòch khoå nhoïc; nhöõng ñaïi hoäi teá leã nhö vaäy ñöôïc Ta khen ngôïi taùn thaùn, vì noù khoâng mang laïi tai naïn lôùn.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä raèng: Ñaïi hoäi nhö teá ngöïa,6 Gaây neân tai hoïa lôùn; Caùc taø thaïnh nhö vaäy, Ñaïi tieân khoâng khen ngôïi. Troùi coät caùc chuùng sanh, Saùt haïi coân truøng nhoû, Chaúng phaûi leã hoäi chaùnh, Ñaïi tieân khoâng tuøy thuaän.

5. Taø thaïnh ñaïi hoäi . N0100(89): ñaïi töï . Paøli: (mahaø)yaóóa. 6. Maõ töï, loaïi teá ñaøn trong ñoù laø vaät hy sinh. Baûn Paøli lieät keâ: assamedham, hy sinh ngöïa; purisanedham, hy sinh ngöôøi; sammaøpaøsam, leã neùm gaäy; vaøjapeyya, leã uoáng röôïu (ñeå theâm söùc), niraggaôa, voâ giaø hoäi (leã ruùt then).

Neáu khoâng haïi chuùng sanh,
Khoâng gaây caùc tai hoïa,
Thì goïi leã hoäi chaùnh,
Ñaïi tieân thuaän taùn thaùn.
Boá thí vaø cuùng döôøng,
Ñuùng phaùp thieát ñaïi teá;
Ngöôøi thí, taâm thanh tònh,
Phaïm haïnh ruoäng phöôùc toát;
Nhöõng ñaïi hoäi nhö vaäy,
Goïi leã hoäi La-haùn.
Hoäi naøy ñöôïc quaû lôùn,
Chö Thieân ñeàu hoan hyû.
Töï mình cung kính thænh,
Töï tay ban phaùt cho,
Mình ngöôøi ñeàu thanh tònh;
Cho naøy ñöôïc quaû lôùn.
Keû trí cho nhö vaäy,
Tín taâm ñöôïc giaûi thoaùt.
Coõi ñôøi vui, khoâng toäi,
Ngöôøi trí sanh nôi ñoù.
Phaät noùi kinh naøy xong, Baø-la-moân Öu-ba-ca nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, tuøy hyû hoan hyû, laøm leã maø lui.

KINH 90. ÖU-BA-CA (2)7

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, caây Kyø-ñaø thuoäc nöôùc

Xaù-veä. Ñöùc Phaät cuõng noùi ñaày ñuû nhö kinh treân8, tuy nhieân coù söï sai khaùc nôi baøi keä, Ngaøi ñaõ noùi:
Voâ vi, khoâng caùc naïn,
Khi teá leã thanh tònh,
7.
Paøli, A.iv. 40. Udaøyi. Cf. Bieät dòch, N0100(90).
8.
Baûn Paøli, ngöôøi hoûi laø Baø-la-moân Udaøyi.
Thuaän haønh theo nhö phaùp,
Giöõ gìn caùc phaïm haïnh,
Tieáng thôm khaép theá giôùi,
Vöôït leân treân phaøm tuïc.
Ñoái vôùi teá ñaøn thieän,
Phaät khen ngôïi leã naøy.
Boá thí vaø cuùng döôøng,
Teá leã phaûi tuøy thôøi,
Tònh tín, cho bình ñaúng,
Phaïm haïnh ruoäng phöôùc toát,
Ngöôøi ban cho nhö vaäy,
Laø cuùng ruoäng La-haùn.
Cho roäng lôùn nhö vaäy,
Chö Thieân seõ khen ngôïi,
Töï mình cung kính thænh,
Töï tay ban phaùt cho,
Mình ngöôøi ñeàu thanh tònh;
Cho naøy ñöôïc quaû lôùn.
Keû trí cho nhö vaäy,
Tín taâm ñöôïc giaûi thoaùt.
Coõi ñôøi vui, khoâng toäi,
Ngöôøi trí sanh nôi ñoù.
Phaät noùi kinh naøy xong, Baø-la-moân Öu-ba-ca nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, tuøy hyû hoan hyû, laøm leã maø lui.

KINH 91. UAÁT-XAØ-CA9

Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, caây Kyø-ñaø thuoäc nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø coù Baø-la-moân tuoåi treû teân laø Uaát-xaø-ca10 ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu laøm leã saùt chaân Phaät, roài lui ngoài qua moät beân,
9.

Paøli, A. viii. 55. Ujjaya. Cf. Bieät dòch, N0100(91).

10.

Uaát-xaø-ca . Paøli, Ujjaya braøhmaòa.

baïch Phaät raèng: “Baïch Theá Toân, ngöôøi theá tuïc taïi gia neân thöïc haønh bao nhieâu phaùp ñeå ñöôïc lôïi ích hieän taïi vaø an laïc ngay hieän taïi11?” Phaät baûo Baø-la-moân: “Coù boán phaùp giuùp cho ngöôøi theá tuïc taïi gia ñöôïc lôïi ích hieän taïi vaø an laïc ngay hieän taïi. Ñoù laø: Phöông tieän ñaày ñuû, Thuû hoä ñaày ñuû, Thieän tri thöùc ñaày ñuû, Chaùnh maïng ñaày ñuû. “Theá naøo laø Phöông tieän ñaày ñuû12? Ngöôøi thieän nam töï nuoâi soáng baèng caùc ngheà nghieäp kyõ xaûo, nhö laøm ruoäng, buoân baùn, phuïc vuï vöông söï, cheùp saùch, toaùn thuaät, hoäi hoïa. Ñoái vôùi nhöõng ngheà nghieäp kyõ xaûo ñoù, luoân tinh taán sieâng naêng trau doài. Ñoù goïi laø Phöông tieän ñaày ñuû. “Theá naøo laø Thuû hoä ñaày ñuû? Ngöôøi thieän nam coù tieàn baïc, gaïo luùa, do noã löïc maø thu hoaïch, töï tay mình laøm ra, ñuùng nhö phaùp maø coù ñöôïc, tích cöïc giöõ gìn, khoâng ñeå cho vua, giaëc, nöôùc, löûa, töôùc ñoaït, hay troâi, chìm, maát maùt. Ngöôïc laïi, neáu khoâng kheùo giöõ gìn seõ tieâu maát; hay neáu khoâng löu taâm ñeán chuùng, thì seõ bò ngöôøi khaùc chieám laáy, cuøng nhöõng tai naïn seõ laøm cho hö hoûng. Ñoù goïi laø ngöôøi thieän nam kheùo thuû hoä. “Theá naøo laø Thieän tri thöùc ñaày ñuû? Coù ngöôøi thieän nam khoâng maát ñieàu ñoä, khoâng buoâng lung, khoâng doái traù, khoâng hung hieåm. Nhöõng tri thöùc nhö vaäy, coù khaû naêng kheùo leùo an uûi; söï saàu khoå chöa sanh coù theå khieán khoâng sanh, söï saàu khoå ñaõ sanh coù theå khai môû, tónh giaùc; nhöõng ñieàu vui thích chöa sanh coù theå khieán sanh nhanh, nhöõng ñieàu vui thích ñaõ sanh khieán giöõ gìn khoâng ñeå maát. Ñoù goïi laø ngöôøi thieän nam thieän tri thöùc ñaày ñuû.13 “Theá naøo laø Chaùnh maïng ñaày ñuû? Ngöôøi thieän nam coù ñöôïc nhöõng tieàn cuûa, trong vieäc chi thu caân ñoái, baûo quaûn chu taát, khoâng ñeå cho vieäc nhaäp nhieàu maø xuaát ít, hay xuaát nhieàu maø nhaäp ít; nhö ngöôøi

11. Haùn: hieän phaùp an caäp hieän phaùp laïc . Paøli: diææhadhammahitaøya diææhadhammasukhaøya. 12. Haùn: phöông tieän cuï tuùc . Paøli: uææhaønasampaøda: thaønh töïu tinh caàn. 13. Cf. Paøli: kalyaøòamittaø... saddhasampannaø, sìlasampannaø, caøgasampannaø, paóóaø-sampannaø, baïn toát... laø nhöõng ngöôøi coù tín, coù giôùi, coù thí xaû, coù tueä.

caàm caân ít thì phaûi theâm, nhieàu thì phaûi bôùt, cho ñeán luùc naøo bieát caân baèng thì môùi thoâi. Nhö vaäy, ngöôøi thieän nam ñaõ caân ñoái ñöôïc taøi vaät cuûa mình trong khi xuaát nhaäp ngang nhau, khoâng khieán cho nhaäp nhieàu xuaát ít, hay xuaát nhieàu nhaäp ít. Neáu ngöôøi thieän nam khoâng coù tieàn cuûa nhieàu maø söû duïng roäng raõi quaù trôùn, thì do söï sinh hoaït naøy maø ngöôøi ta noùi laø ‘quaû öu-ñaøm-baùt khoâng coù haït gioáng’14; ham muoán ngu si, khoâng bieát nghó ñeán sau naøy. Hoaëc coù ngöôøi thieän nam dö daät maø khoâng daùm tieâu duøng, moïi ngöôøi ôû gaàn ñeàu noùi: ‘Ngöôøi ngu si naøy nhö con choù cheát ñoùi.’

Cho neân ngöôøi thieän nam, nhöõng tieàn cuûa coù ñöôïc, neân töï mình caân ñoái, xuaát nhaäp ngang nhau. Ñoù goïi laø Chaùnh maïng ñaày ñuû. Nhö vaäy Baø-la-moân, ñaây laø boán phaùp thaønh töïu lôïi ích hieän taïi vaø an laïc hieän taïi.” Baø-la-moân baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nhöõng ngöôøi taïi gia coù bao nhieâu phaùp ñeå coù theå laøm cho lôïi ích ñôøi sau, an laïc ñôøi sau?” Phaät baûo Baø-la-moân: “Coù boán phaùp coù theå laøm cho lôïi ích ñôøi sau, an laïc ñôøi sau. Ñoù laø: Tín ñaày ñuû, Giôùi ñaày ñuû, Thí ñaày ñuû, Tueä ñaày ñuû. “Theá naøo laø coù Ñöùc tin ñaày ñuû? Ñoái vôùi Nhö-lai, ngöôøi thieän nam coù taâm kính tin, goác reã tín vöõng chaéc, maø chö Thieân, Ma, Phaïm cuøng vôùi loaøi ngöôøi15 khoâng theå phaù hoaïi. Ñoù goïi laø ngöôøi thieän nam coù Ñöùc tin ñaày ñuû. “Theá naøo laø coù Giôùi ñaày ñuû? Ngöôøi thieän nam khoâng saùt sinh, khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng noùi doái, khoâng uoáng röôïu. Ñoù goïi laø coù Giôùi ñaày ñuû. “Theá naøo laø coù Thí ñaày ñuû? Ngöôøi thieän nam vôùi taâm khoâng vaáy baån bôûi söï keo kieät, soáng ñôøi taïi gia maø haønh boá thí buoâng xaû16, thöôøng töï tay mình cho, vui veû tu haïnh thí xaû. Ñoù goïi laø ngöôøi thieän nam coù

14. Baûn Cao-li: öu-ñaøm-baùt quaû ; baûn Toáng-Nguyeân-Minh: öu-ñaøm-baùt hoa. Baûn Paøli: udumbarakhaødìvaøyam kulaputto bhoge khaødaøtì ti, “thieän nam töû naøy thoï duïng nhö ngöôøi ta aên quaû sung. Sôù giaûi: nhö ngöôøi rung caây sung chín, laøm ruïng nhieàu quaû, nhöng chæ aên vaøi quaû aên ñöôïc, coøn thì vaát boû heát. 15. Haùn: caäp dö theá nhaân ñoàng phaùp . Paøli: sadevamanussa, baûn Haùn hieåu tieàn toá sa- (cuøng vôùi) laø “ñoàng phaùp”. Xem kinh 647 ôû sau. 16. Haùn: giaûi thoaùt thí . Paøli: muttacaøga.

Thí ñaày ñuû.

“Theá naøo laø coù Tueä ñaày ñuû? Ngöôøi thieän nam bieát nhö thaät veà

Khoå Thaùnh ñeá; bieát nhö thaät veà Taäp, Dieät, Ñaïo Thaùnh ñeá. Ñoù goïi laø ngöôøi thieän nam coù Tueä ñaày ñuû.

“Neáu ngöôøi thieän nam naøo ôû taïi gia ñònh maø thöïc haønh boán phaùp naøy, coù theå thaønh töïu lôïi ích hieän taïi vaø an laïc hieän taïi.”

Baáy giôø Ñöùc Theá Toân, laïi noùi keä raèng:

Phöông tieän17, taïo döïng nghieäp,

Tích tuï phaûi giöõ gìn,

Ngöôøi thieän nam thaân höõu,

Chaùnh maïng trong töï soáng.

Tònh tín, giôùi ñaày ñuû,

Boá thí lìa xan taät,

Thanh tònh ñöôøng thaêng tieán18,

Ñôøi sau ñöôïc an laïc.

Neáu soáng ñôøi taïi gia,

Thaønh töïu taùm phaùp naøy,

Suy nghieäm lôøi Phaät daïy,

Nhöõng ñieàu Phaät giaùc tri,
Thì hieän taïi an oån,
Soáng hieän taïi hyû laïc,
Ñôøi sau cuõng hyû laïc.
Phaät noùi kinh naøy xong, Uaát-xaø-ca nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, tuøy hyû hoan hyû, laøm leã roài lui.

17. Haùn, phöông tieän, ñaây neân hieåu “tinh caàn”. Paøli: uæææhaøtaø kammadheyyesu, haêng haùi trong caùc söï nghieäp. 18. Ñeå baûn: toác ñaïo ; baûn Nguyeân-Minh: meâ ñaïo ; AÁn Thuaän cuõng hieäu chính laø “meâ ñaïo”. Hieäu chính nhaàm. Paøli: niccaö maggam, thöôøng ñaïo. Ñaây chæ con ñöôøng sinh thieân.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.